

Daniel Czubara

Akademia Zamojska

e-mail: daniel.czubara@akademiazamojska.edu.pl

<https://orcid.org/0009-0006-7458-9307>

Dominika Lipska

Akademia Zamojska

e-mail: dominika.lipska@akademiazamojska.edu.pl

<https://orcid.org/0009-0005-5540-9182>

Międzynarodowa konferencja „Historia – Europa – Bezpieczeństwo”, Akademia Zamojska, Zamość, 11 maja 2024 roku

11 maja 2024 roku w odnowionym budynku Akademii Zamojskiej w Zamościu odbyły się: wykład byłego prezydenta prof. dr. hab. Niemiec Horsta Köhlera, byłego dyrektora Międzynarodowego Funduszu Walutowego, spotkanie z przedstawicielami samorządu i delegacją Ukrainy oraz międzynarodowe sympozjum poświęcone historii i bezpieczeństwu Europy. Wydarzenia te zainicjowali starosta zamojski Stanisław Grzeško oraz rektor Akademii Zamojskiej dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ.

Prof. dr hab. H. Köhler (urodzony w Skierbieszowie 22 lutego 1943 roku) w wykładzie skierowanym do społeczności Akademii Zamojskiej przedstawił po krótkce historię swego życia oraz jego osobistych związków z Zamojszczyzną, czyniąc to w kontekście przypomnienia tragicznych wydarzeń związanych z tzw. Akcją Zamość, niemieckim planem wysiedleń i ludobójstwa w latach 1942-1944. Przypomnijmy, że działania te dotknęły w sposób szczególny dzieci polskie, które w tym okresie były uprowadzane z rodzin polskich celem germanizacji lub też fizycznej likwidacji. Akcja ta objęła około 30 tys. polskich dzieci, które w makabrycznych warunkach ginęły w wagonach bydlęcych lub też były zabijane zastrzykiem z fenolu w serce. W swym wystąpieniu były prezydent Niemiec przychylił się do prośby wsparcia i patronatu honorowego dla ważnego przedsięwzięcia, jakim jest przygotowanie powstania Ośrodka Pamięci Dzieci Zamojszczyzny. Instytucja będzie ważnym centrum upamiętnienia historii oraz miejscem badań naukowych i działań edukacyjnych Akademii Zamojskiej. Do jej zadań będzie należał także dialog międzynarodowy związany z pamięcią i ochroną praw dzieci.

Zdaniem starosty zamojskiego S. Grzeško utworzenie Ośrodka Pamięci Dzieci Zamojszczyzny jest bardzo potrzebne. W swojej wypowiedzi podkreślił:

Szczególnie w dzisiejszych czasach, gdy chcemy pokazać genezę powstania tego zła, które – wydawało nam się – nigdy już nie będzie miało miejsca. Niestety dziś kradzież dzieci nadal ma miejsce, szczególnie na Ukrainie, gdzie najmłodsze ofiary wojny nie tylko giną. Ponad 20 tysięcy dzieci Rosja ukradła rodzicom. Są też inne konflikty na świecie, w których dzieci doświadczają cierpienia. To my z Polski, z terenów Dzieci Zamojszczyzny musimy dać ten promyk z przesłaniem: nigdy więcej wojny, nigdy więcej tragedii dzieci. Mamy nadzieję, że ta myśl pokoju będzie emanowała stąd na cały świat.

Swoje jednoznaczne i zdecydowane wsparcie dla inicjatywy wyraził także prezydent Zamościa Rafał Zwolak, który dodał, że będzie o tym przedsięwzięciu rozmawiał z władzami partnerskiego miasta Zamościa – Schwäbisch Hall w Niemczech.

Prezydent Niemiec spotkał się także z samorządowcami Starostwa Powiatowego w Zamościu oraz delegacją władz regionalnych z Ukrainy – z Czerwonogrodu i Bełża. Rozmowy dotyczyły międzynarodowej pomocy, jakiej dziś potrzebuje Ukraina w związku z wojną toczącą się na jej terytorium.

Ostatnim punktem tego dnia było międzynarodowe sympozjum naukowe „Historia – Bezpieczeństwo – Europa” zorganizowane przez Akademię Zamojską. Wydarzenie zostało finansowo wsparte przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej, a jego realizacja była możliwa dzięki partnerstwu ze Związkiem Polaków w Niemczech.

Sympozjum to rozpoczęło się od słów prezydenta H. Köhlera skierowanych do wszystkich uczestników:

Pochodzę z pokolenia, które wiele lat temu miało przed oczami hasło „Nigdy więcej wojny”. Wydawało się wtedy, że wnioski z minionej wojny zostały wyciągnięte na odległą przyszłość, jednakże czas zweryfikował, że tak nie jest. Niestety Rosja rozpoczęła wojnę z Ukrainą. Przez długie lata Niemcy nie byli świadomi pewnych zagrożeń, które mogły się wydarzyć. Teraz ta świadomość się zmieniła, wzrosła. Wniosek z tego jest prosty – nawet w okresie dobrobytu należy myśleć o bezpieczeństwie. To zweryfikowało sytuację w Niemczech. Po upadku muru berlińskiego pewien amerykański politolog powiedział, że teraz mamy zagwarantowane zachodnie wartości: praworządność, demokrację. Okazało się, że politolodzy się mylą, także amerykańscy. Wartości, jak: demokracja, sprawiedliwość, praworządność, są niezwykle cenne, i w czasach, w których żyjemy, gdy toczy się wojna, musimy o te wartości zabiegać, nie tylko dla Ukrainy, ale w skali globalnej.

Wykład wprowadzający *Cywilizacyjne bezpieczeństwo* Europy wygłosił dr hab. P. Skrzydlewski, prof. AZ. Przedstawił główne aspekty bezpieczeństwa cywilizacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii kulturowych, gospodarczych oraz politycznych.

Następnie odbył się panel dyskusyjny moderowany przez dr. Łukasza Potockiego, dziekana Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Akademii Zamojskiej. Panel zgromadził ekspertów, którzy podzielili się swoimi refleksjami na temat bezpieczeństwa Polski i Europy środkowej. Profesor Grzegorz Kucharczyk (IH PAN) omówił politykę bezpieczeństwa Niemiec wobec Polski i Europy środkowej w XX i XXI wieku. Profesor Hieronim Grala (UW) przedstawił analogiczne zagadnienie z perspektywy polityki rosyjskiej. Doktor Krzysztof Rak (Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej) przeanalizował mechanizmy współpracy niemiecko-rosyjskiej, którą określił jako „małżeństwo z przymusu”. Doktor Beata Kozaczyńska (Uniwersytet w Siedlcach) zrelacjonowała dramatyczne wydarzenia z jednej z zamojskich wsi w latach 1942-1943, wpisując je w kontekst ogólnego poczucia zagrożenia i bezradności lokalnej ludności w czasie wojny. Andrij Diaczenko skupił się na aktualnej sytuacji na Ukrainie, podkreślając jej znaczenie dla bezpieczeństwa Europy jako całości.

Wykład podsumowujący *Bezpieczeństwo Polski wczoraj i dziś* wygłosił gen. Marek Łapiński, były szef Służby Wywiadu Wojskowego. Wskazał na historyczne i współczesne uwarunkowania bezpieczeństwa Polski oraz zwrócił uwagę na potrzebę budowania silnych struktur obronnych w kontekście zmieniającego się świata.

Symposium zakończyło się podziękowaniami skierowanymi do wszystkich uczestników oraz organizatorów. Podkreślono wagę kontynuacji tego typu inicjatyw, które pozwalają na wymianę poglądów i budowanie wspólnej wizji bezpiecznej przyszłości Europy. Organizatorzy wyrazili nadzieję na dalszą współpracę z partnerami z Polski i Niemiec, a także na poszerzenie grona uczestników w przyszłych edycjach wydarzenia.